

Onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis in Het Rutbeek

Colofon

Onderzoek naar het voorkomen
van de waterspitsmuis in Het Rutbeek

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ.NU
Contactpersoon: W. Bekke
 Twentepoort-Oost 16a
 7609 RG Almelo

Projectnummer en versie: 1528C versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): P. Leemreise & B. van Jaarsveld	Rapportdatum: 11-3-2019
Ligging projectgebied: Recreatiegebied Het Rutbeek		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
Tel: 0543-451142 / 0614-435700

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
2 Methode.....	3
3 Resultaten	7
4 Conclusie	8

1 Inleiding

Bureau BJZ.NU heeft Natuurbank Overijssel opdracht gegeven om te onderzoeken of er in het zuidoostelijke deel van recreatiegebied Het Rutbeek, waterspitsmuizen voorkomen. Inzicht in het voorkomen van deze soort is van belang omdat er plannen zijn voor de ontwikkeling van het plangebied tot een gebied met verblijfsrecreatie. Het onderzoek in november 2018 vormt een herhalingsonderzoek van onderzoek dat in juni 2018 is uitgevoerd. Het onderzoek van juni is herhaald omdat het net voor de meest optimale onderzoeksperiode is uitgevoerd.

Het onderzoek bestond uit het bevangen van het plangebied met 20 vallen, verdeeld over 10 vangplekken, geplaatst langs de oever van de recreatieplas.

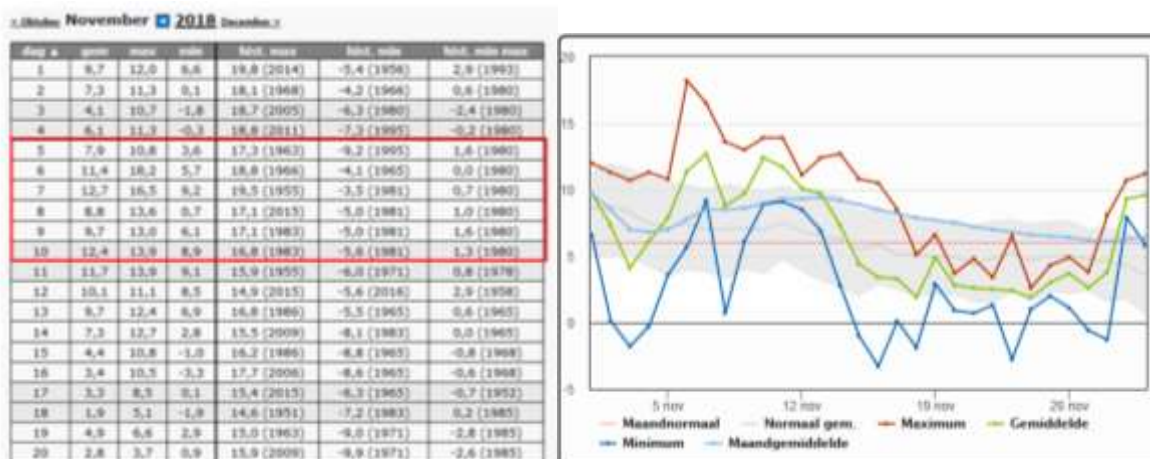
Het veldwerk vond plaats in de periode 5-10 november 2018 en werd uitgevoerd door de auteur (P. Leemreide) met assistentie van B. van Jaarsveld.

Weergave van het onderzoeksgebied. Met de gele lijn wordt de begrenzing van het onderzoeksgebied aangegeven.

2 Methode

Het veldwerk vond plaats in de periode 5-10 november 2018. Deze periode wordt beschouwd als een geschikte periode omdat de muizenpopulatie hoog is en de kans maximaal is om muizen te vangen. De temperatuur in de vangperiode was relatief hoog, met minimum temperaturen in de periode van 0,7-9,2 °C. Deze temperaturen op grondniveau in ruigte en/of bos ligt daarboven. De weersomstandigheden waren geschikt voor dergelijk onderzoek en de temperatuur in de weken ervoor zullen geen sterfte onder waterspitsmuizen veroorzaakt hebben (geen sneeuw of ijsdek).

Weerstatistieken vliegbasis Twenthe, november 2018 (bron: KNMI).

Er is gevangen op 10 locaties (zie kaart onder) langs de oever van de recreatieplas. Ander potentieel leefgebied ontbreekt in het plangebied. De vallen zijn geplaatst op plekken die naar inschatting van de onderzoeker het meest geschikt leken als (potentieel) leefgebied voor waterspitsmuizen.

Vanglocaties met nummering langs de oever van Het Rutbeek. De nummering van de vangplekken komt overeen met de nummering in de tabel met resultaten (zie tabel 1).

Elke vangplek bestond uit twee vallen, die paarsgewijs op korte onderlinge afstand in het veld waren geplaatst. Door te werken met paarsgewijs geplaatste vallen wordt de kans verkleind dat algemene soorten alle vallen bezetten, waardoor minder algemene soorten gemist kunnen worden.

Er werd gevangen volgens de standaardmethode voor waterspitsmuisonderzoek, waarbij iedere vangplek gedurende drie nachten (6 controles om de 12 uur) wordt bemonsterd. Bij standaard muizenonderzoek met inloopvallen (voor algemeen muizenonderzoek anders dan voor waterspitsmuis) wordt twee nachten bemonsterd.

De inventarisatie is uitgevoerd met behulp van inloopvallen van het type Longworth. Hiermee worden kleine zoogdieren levend gevangen, zodat ze na onderzoek weer in vrijheid kunnen worden gesteld. Het verblijfs gedeelte van de vallen was tijdens het vangen gevuld met droog hooi en voer (granen, wortel en meelwormen). Het voer heeft een tweeledige functie: enerzijds dient het als lokvoer, anderzijds dient het om de omstandigheden (en overlevingskansen) voor de gevangen muizen zoveel mogelijk te optimaliseren.

Voordat begonnen werd met vangen hebben de vallen eerst drie nachten in het veld gestaan met geblokkeerd vangmechanisme, zodat de muizen aan de aanwezigheid van de vallen konden wennen (prebaiten). Op 7 november rond de middag zijn de vallen op scherp gezet en vervolgens zes keer gecontroleerd: driemaal 's ochtends en driemaal 's avonds, met tussenpozen van ongeveer 12 uur. Op 10 november, na afloop van de laatste controleronde zijn de vallen uit het veld verwijderd.

Van de gevangen muizen werd bepaald tot welke soort ze behoorden. Daarna zijn de dieren weer vrijgelaten. De vangsten zijn niet fotografisch gedocumenteerd.

Bij dit onderzoek zijn de vallen uitgezet op maandag 5 november, scherp gezet op woensdag 7 november en opgehaald na de laatste controle in de ochtend van zaterdag 10 november.

Impressie van de vangplekken. Op de foto's zijn de inloovallen zichtbaar (zilveren doosjes).

Het terug vinden van de vallen in is niet altijd makkelijk. Langs het pad zijn daarom markeringen aangebracht (stukjes afzetlint) om te zien waar de vallen langs de oever staan. Op de rechter foto is de markering van de vangplek uit juni 2018 nog zichtbaar (gele verfstreep op de wortel van boom)

Het afdalen vanaf het pad naar de oever is niet altijd makkelijk. Op bovenstaande foto is zichtbaar dat de beheerder een 'pad' heeft dichtgegooid met takken om recreanten te ontmoedigen vanaf het pad naar de oever van de recreatieplas te lopen.

3 Resultaten

Tijdens het onderzoek werden negen vangsten gedaan, verdeeld over 2 soorten muizen

- Aardmuis 9 vangsten
- Bosmuis 2 vangsten

De gevangen muizen zijn niet gemerkt, dus het is niet duidelijk of hetzelfde exemplaar meerdere keren gevangen is.

	datum	n controles	soort	aantal
vangplek 1	7-10 november 2018	6		
2	7-10 november 2018	6		
3	7-10 november 2018	6		
4	7-10 november 2018	6	aardmuis	4
5	7-10 november 2018	6	aardmuis	3
6	7-10 november 2018	6		
6	7-10 november 2018	6		
7	7-10 november 2018	6		
8	7-10 november 2018	6		
9	7-10 november 2018	6	aardmuis	2
10	7-10 november 2018	6	bosmuis	2

Tabel 1. Totaal aantal vangsten per soort per vangplek.

Op onderstaande afbeelding worden de vangplekken waar muizen gevangen zijn met een groene stip aangeduid.

Weergave van de vangstplekken (groene stip).

4 Conclusie

Er is tijdens het veldonderzoek van 5-10 november 2018 geen waterspitsmuis gevangen. De bevindingen van het uitgevoerde onderzoek in november 2018, bevestigen de conclusie van het onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis dat in juni 2018 in hetzelfde onderzoeksgebied is uitgevoerd. De vangst van de aardmuizen en bosmuizen komt overeen met de resultaten van het eerder uitgevoerde onderzoek.

In totaal is elf maal een muis gevangen. Er zijn tijdens het onderzoek nauwelijks waarnemingen verricht van muizen in de oeverzone van de recreatieplas. De inrichting maakt de oeverzone vermoedelijk tot een weinig geschikte habitat voor kleine grondgebonden zoogdieren.

Op basis van beide onderzoeken naar het voorkomen van de waterspitsmuis in het zuidoostelijke deel van Het Rutbeek, wordt geconcludeerd dat het onderzoeksgebied niet tot het functionele leefgebied van de waterspitsmuis behoort. Het plangebied ligt in het normale verspreidingsgebied van deze soort (NDFF Verspreidingsatlas), maar mogelijk vormt de oeverzone van recreatieplas Het Rutbeek een ongeschikte habitat voor waterspitsmuizen.